

F.4 -

Λευκωσία
Νοέμβριος 2016

LIFE12 NAT/CY/000758

LIFE+

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520 και *5220 στο
Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς

20 Οκτωβρίου 2015

Συμμετέχοντες:

Τμήμα Δασών (ΤΔ): Τάκης Τσιντίδης, Ιωάννης Κωνσταντίνου, Ανδρέας Νεάρχου, Σταύρος Μούχλης, Γρηγόρης Γρηγορίου, Γεωργία Χρυσοστόμου

Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΠ): Άννα Σαββίδου

Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΕ): Δρ. Ελευθέριος Χατζηστερκώτης

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου: Δρ. Ιωάννης Βογιατζάκης, Βασίλης Τρίγκας

Πανεπιστήμιο Frederick (FU): Δρ. Μάριος Ανδρέου, Κωνσταντίνος Κουνναμάς

Δήμος Αραδίππου (ΔΑ): Δρ. Ματθαίος Αλαμπρίτης,

Παγκύπρια Ένωση Δασολόγων (ΠΕΔ): Δρ. Νικόλας Ηλιάδης

Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ): Κυριακή Ζαννέτου

Περιβαλλοντικός Φιλοδασικός Όμιλος Αραδίππου (ΠΦΟΑ): Νικόλαος Διάκος, Ελευθέριος Σιήκκης

Φιλοδασικός Σύνδεσμος Κύπρου: Κωνσταντίνος Περικλέους.

ΘΕΜΑ: Τρίτη Συνάντηση Επιτροπής Ενδιαφερομένων Φορέων (Stakeholders Committee) του έργου LIFE-RIZOELIA

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2015 στο Δασικό Σταθμό Ριζοελιάς. Ο κύριος Τσιντίδης, Επικεφαλής της Ομάδας Διαχείρισης του Έργου (ΕΟΔΕ), καλωσόρισε τους παρευρισκομένους και ανέφερε ότι σκοπός της συνάντησης είναι η ενημέρωση όλων των Ενδιαφερομένων Φορέων για την πρόοδο του έργου LIFE-RIZOELIA. Επίσης, υπενθύμισε ότι στο πλαίσιο υλοποίησης της δράσης F.4 προβλέπεται ακόμη μία συνάντηση της Επιτροπής (Οκτώβριο 2016) πριν τη λήξη του έργου.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ενημέρωση για τη πρόοδο των δράσεων του έργου και ειδικότερα για τις δράσεις διατήρησης μέχρι την παρούσα φάση από τον Δρ. Μάριο Ανδρέου, Υπεύθυνο Διαχείρισης του Έργου (ΥΔΕ). Συγκεκριμένα αναφέρθηκε:

- Στην περίφραξη του οικοτόπου *1520 με σκοπό την προστασία των χαρακτηριστικών ειδών από το ποδοπάτημα και την καταπάτηση από την ανεξέλεγκτη διακίνηση οχημάτων. Εγκαταστάθηκε ήπια περίφραξη με μεταλλικούς πασσάλους σε επιλεγμένα τμήματα, συνολικού μήκους 1000 m. Η περίφραξη αναμένεται να επεκταθεί σε ακόμη μερικές θέσεις στις οποίες εντοπίστηκε ο συγκεκριμένος οικοτόπος μέχρι τον Μάιο του 2016.
- Στην καταπολέμηση της ακακίας σε έκταση 6,8 ha. Η καταπολέμηση ξεπέρασε τις προσδοκίες και τις συμβατικές υποχρεώσεις στο πλαίσιο του έργου. Επιπρόσθετα έχουν αφαιρεθεί όλα τα είδη *Dodoneae viscosa* εντός του Πάρκου και επιλεγμένα άτομα *Yucca* spp. που βρίσκονταν πλησίον των υπό μελέτη οικοτόπων.

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520 και *5220 στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς

- Στην πραγματοποίηση πιλοτικής καταπολέμησης του είδους *Oxalis pes-caprae* σε μία από τις θέσεις επαναδημιουργίας του οικοτόπου *5220.
- Στην ελεγχόμενη καύσης βιομάζας Ακακίας που θα πραγματοποιηθεί περί τα τέλη Οκτωβρίου σε έκταση 1400 m², με σκοπό τον πιλοτικό έλεγχο της τράπεζας σπερμάτων του είδους *Acacia saligna*. Εξήγησε ότι με τη συγκεκριμένη μέθοδο θα προωθηθεί η φύτευση των σπερμάτων της Ακακίας και η ανάδυση των αρτιβλάστων. Η περιοχή ελεγχόμενης καύσης θα παρακολουθείται και όσα αρτίβλαστα εντοπιστούν θα αφαιρεθούν.
- Στην ενίσχυση του οικοτόπου *5220 με τη φύτευση 150 παλλούρων και 50 αγρελιών, όπου παρουσίασαν μεγάλο ποσοστό επιτυχούς εγκατάστασης, 84% για *Ziziphus lotus* και 50% *Asparagus horridus*.
- Στην ενίσχυση του οικοτόπου *1520 με διασπορά σπερμάτων σε 5 θέσεις.
- Στο κλείσιμο οδικού δικτύου συνολικού μήκους 1,6 km και στην απομάκρυνση ξηρής βλάστησης σε επιλεγμένα σημεία, με σκοπό την πρόληψη των πυρκαγιών.
- Στη συλλογή σπερμάτων των χαρακτηριστικών ειδών των δύο οικοτόπων για σκοπούς διενέργειας πειραμάτων φύτευσης και παραγωγής φυταρίων.
- Στην κατασκευή ξερολιθιών μήκους 30 m για περιορισμό της διάβρωσης.
- Στην επαναδημιουργία του οικοτόπου *5220 με τη φύτευση 650 φυτών παλλούρας και 150 αγρελιών, με ποσοστό επιτυχούς εγκατάστασης 35% για *Ziziphus lotus* για και 69% για *Asparagus horridus*.

Αμέσως μετά την ενημέρωση της Επιτροπής, όλοι οι παρευρισκόμενοι μεταφέρθηκαν στις θέσεις υλοποίησης των δράσεων εντός του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ριζοελιάς και στην περιοχή Άλωνα πλησίον του Πάρκου. Σκοπός ήταν η επί τόπου παρατήρηση των δράσεων διατήρησης που υλοποιήθηκαν ή που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Τόσο κατά την ενημέρωση της Επιτροπής, όσο και κατά την εξόρμηση στο πεδίο, προέκυψαν σχόλια και ερωτήματα, τα οποία θα ληφθούν σοβαρά υπόψη κατά την υλοποίηση των δράσεων. Συγκεκριμένα:

Ο κ. Τσιντίδης τόνισε τη σημασία της παλλούρας στη βιοποικιλότητα, στο μικροκλίμα και στην τοπική κοινωνία. Πρόσθεσε ότι η παλλούρα αποτελεί καταφύγιο για την πανίδα, προστατεύει άλλα φυτικά είδη κάτω από την κόμη της και συμβάλλει στη μείωση της διάβρωσης του εδάφους. Εισηγήθηκε επίσης, τη συμμετοχή όλων των φορέων και της τοπικής κοινότητας στις επόμενες φυτεύσεις που θα πραγματοποιηθούν για την ενίσχυση και την επαναδημιουργία του οικοτόπου *5220.

Ο κ. Αλαμπρίτης ανέφερε ότι παλαιότερα οι άνθρωποι έκαigan τις παλλούρες διότι τους δυσκόλευαν στις καλλιέργειες και ότι πρέπει να ενημερωθεί το ευρύ κοινό για την αξία του φυτού, αφού πολλοί πιστεύουν ακόμη πως είναι ένα ανεπιθύμητο είδος.

Η κ. Ζαννέτου συμφώνησε ότι πρέπει να γίνουν περισσότερες ενέργειες για ενημέρωση του κοινού, τόσο για την παλλούρα όσο και για την ύπαρξη του ΕΔΠ Ριζοελιάς. Ανέφερε ακόμη, ότι το τσάι από τον καρπό της παλλούρας βοηθά στο βήχα, κάτι που επίσης θεωρεί σημαντικό να μάθει ο κόσμος.

Ο κ. Τσιντίδης πρότεινε τη δοκιμή πολλαπλασιασμού της παλλούρας με μοσχεύματα. Ο κ. Διάκος και η κ. Ζαννέτου συμφώνησαν και εισηγήθηκαν να γίνουν πειράματα σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα,

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520 και *5220 στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς

όπως δοκιμές με ριζομοσχεύματα, κατ' ευθείαν διασπορά των σπόρων στο έδαφος, ή διάνοιξη του περιβλήματος των σπόρων και μετ' έπειτα διασπορά τους.

Ο κ. Νεάρχου επισήμανε ότι 1 cm υπέργειου τμήματος της παλλούρας είναι δυνατό να αναπτύξει 30 cm ριζικού συστήματος και ότι φέτος εξετάζεται η περίπτωση μόλις φυτρώσουν τα φυτάρια στο φυτώριο να εγκατασταθούν αμέσως στις θέσεις ενίσχυσης και επαναδημιουργίας του οικοτόπου.

Ο κ. Βογιατζάκης σημείωσε ότι παρ' όλο που η παλλούρα είναι ξηρανθεκτικό είδος, εντούτοις χρειάζεται πλούσιο χώμα και αρκετή υγρασία. Έτσι πρέπει να γίνει λεπτομερής έρευνα σχετικά με τις απαιτήσεις του φυτού, ως συνέχεια των αποτελεσμάτων της έρευνας που μας παρουσίασε η Δρ. Reyes Tirrado στη συνάντηση εμπειρογνομόνων τον Ιανουάριο του 2015, στοιχείο όμως που δεν εντάσσεται στις δραστηριότητες του έργου LIFE-RIZOELIA.

Ο κ. Νεάρχου εξήγησε ότι τα γυψούχα εδάφη συγκρατούν περισσότερη υγρασία σε σχέση με άλλα εδάφη και σε αυτό οφείλεται στο μεγαλύτερο ποσοστό επιβίωσης των φυτών μέσα στο πάρκο.

Ο κ. Τσιντίδης εισηγήθηκε να γίνουν πάγκοι ώστε να φυτευτούν εκεί τα φυτά.

Η κ. Ζαννέτου πρότεινε οι πάγκοι να γίνουν με πέτρες, ώστε να αναπτύσσονται ψηλότερες θερμοκρασίες και με το νερό που θα παγιδεύεται εκεί θα ευνοείται η φύτευση των σπερμάτων παλλούρας.

Σε ερώτηση για τα αίτια του χαμηλού ποσοστού επιτυχούς εγκατάστασης στην Άλωνα, ο κ. Μούχλης απάντησε πως στο παρελθόν στη συγκεκριμένη περιοχή απέρριπταν χώμα από την παραλία, φύκια, μπάζα και σκουπίδια και ίσως οφείλεται σε αυτά το χαμηλότερο ποσοστό έναντι της περιοχής εντός του πάρκου (Δράση C3). Ο κ. Νεάρχου ανέφερε ότι στην Ισπανία τα είδη του οικοτόπου *5220 φύονται πάνω σε αμμοθίνες, επομένως ενδεχομένως η ύπαρξη φυκιών και η αλατότητα δεν τα επηρεάζει αρνητικά.

Ο κ. Τσιντίδης επισήμανε ότι η παλλούρα στη φύση παράγει ένα πολύ μεγάλο αριθμό σπόρων και από αυτούς μόνο ορισμένοι φυτρώνουν. Η καλλιέργεια των χωραφιών σπάζει το κέλυφος τους και τους βοηθά να βλαστήσουν. Αυτό συμβαίνει και με άλλα είδη. Έδωσε παράδειγμα τον αόρατο για τον οποίο το ποσοστό επιτυχίας είναι περίπου 7%, ενώ για τον κέδρο είναι 90%. Έτσι τα αποτελέσματα που έχουμε στην περίπτωση της παλλούρας δεν είναι τόσο αρνητικά και δεν πρέπει να το εκλαμβάνουμε ως αποτυχία. Απλά είναι ένα δύσκολο είδος για το οποίο ανεβαίνει το κόστος παραγωγής.

Ο κ. Διάκος πρότεινε να γίνουν διάφορα πειράματα για έλεγχο όλων των παραγόντων, δηλαδή διαφορετικές συνθήκες υγρασίας, θερμοκρασίας, θρεπτικών στοιχείων εδάφους, σπορά με περίβλημα και χωρίς περίβλημα.

Ο Δρ. Ανδρέου είπε ότι τα πειράματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE-RIZOELIA διότι σκοπός του δεν είναι η έρευνα. Όμως, θα γίνουν προσπάθειες υλοποίησης των πιο πάνω προτάσεων με έξοδα των ίδιων των Φορέων. Επίσης, έκανε αναφορά στα πειράματα που πραγματοποιήθηκαν στο εργαστήριο, όπου τα σπέρματα με περίβλημα σε θερμοκρασίες από 10 έως 30°C παρουσίασαν ποσοστό φύτευσης 50%, ενώ τα σπέρματα χωρίς περίβλημα (έμβρυο) στις ίδιες θερμοκρασίες είχαν ποσοστό φύτευσης 100%.

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520 και *5220 στο
Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς

